

Motion

1978/79:2078

av Ingrid Diesen
om riktlinjerna för fastighetsbeteckningsreformen

Olämpliga namnändringar

Sedan regeringen föreskrivit att nytt fastighetsregister och inskrivningsregister skall läggas upp för Norrtälje kommun (SFS 1978:211), har genomförandet av den av riksdagen beslutade landsomfattande fastighetsdatareformen påbörjats. Nuvarande jordregister och stadsregister skall ersättas med fastighetsregister förda med användande av automatisk databehandling (ADB).

Man kan nu överblicka verkningarna av riksdagens beslut i fråga om fastighetsbeteckningarna i ADB-registret. Förslag till traktnamn och traktindelning inom Norrtälje kommun har upprättats med tillämpning av principer angivna av statens lantmäteriverk och utställt för granskning under tiden den 8–27 januari 1979. Med traktnamn avses namn motsvarande jordregisterfastigheternas namn (i regel bynamn). Norrtälje kommun har bestämt sig för att behålla systemet med kvartersnamn på fastigheter inom stadsplanområdenas byggnadskvarter, och dessa namn (i Norrtälje stadsregisterområde och i Rimbo inom jordregisterområde) ingår ej i traktnamnsförslaget.

Beteckningsreformen innebär enligt förslaget bland annat att 152 trakter skall få sina namn ändrade till dubbelnamn, bestående av sockennamnet, bindestreck och (i regel) det nuvarande namnet.

Exempel: Edebo-Kristinelund, Edsbro-Skenninge, Fasterna-Gillberga, Frötuna-Fjällen, Gottröra-Lindberga, Häverö-Västernäs, Rådmansö-Östernäs, Lohärads-Hammarby, Länna-Penningby, Närtuna-Söderby, Söderby-Norrby, Riala-Eneby, Rimbo-Håsta, Rö-Ösby, Ununge-Kragsta, Väddö-Kallboda och Skederids-Harkrankboda.

Antalet berörda fastigheter, räknade inom 22 slumpmässigt uttagna trakter (var sjunde trakt), är 2 969. Detta innebär – enligt proportionell beräkning – att mer än 20 500 fastigheter i denna enda kommun (samtliga levande och döda fastigheter i de berörda byarna) kommer att få sina namn

ändrade, vilket orsakar fastighetsägare, brukare, hyresgäster, inteckningshavare, kommunala och statliga myndigheter, banker och andra inrättningar, kartupprättare osv. samt allmänheten besvär, merarbete, tidsspillan, kostnader och misstag,

till oftast långa namn, som kräver ökat utrymme bland annat på kartor där det redan nu är alldeles för trångt (exempel: blad av den nya ekonomiska kartan som borde framställas i större skala),

till klumpiga dubbelnamn, som inte sällan utmanar löjet,

till namn med ändrad begynnelsebokstav, vilket framtvingar omarbetning av alfabetiska förteckningar och sammanställningar av skilda slag samt omläggning av alfabetiskt ordnade arkiv m. m.,

till inkonsekvent uppbyggda namn, eftersom man givetvis inte föreslår införandet av namn med två bindestreck (sockennamnen Björkö-Arholma, Husby-Sjuhundra, Roslags-Bro och Söderby-Karl behålles ej i kombinationsnamnen),

till namn som bryter logiken vid tillämpning av riksdagens anvisning i fråga om lokaliserande namn i löpande text vid manuell hantering (se nedan under rubriken Behov av lokaliserande beteckningar),

till namn som inte slår igenom i bygden inom överskådlig tid, eftersom dubbelnamnen framstår som omotiverade och olämpliga för personer som ej är engagerade i automatisk databehandling.

Alla dessa ändringar föreslås ske i s. k. kollisionsfall, varmed man avser att visst traktnamn förekommer i mer än en socken inom kommunen.

Ytterligare 209 ändringar på grund av "kollision" sker i fråga om traktnamnen Prästgården, Klockargården och Kyrkogården. Prästgården ändras till Edebo prästgård, Estuna prästgård etc. i 16 socknar, Klockargården till Lohärads prästgård etc. i tre socknar och Kyrkogården till Edebo prästgård etc. i tio socknar. Dessutom ändras Kyrkogården till Singö kyrka och Rö kyrka samt Edsbro kyrkogård till Edsbro kyrka. Därvid stavas prästgård och kyrka med liten begynnelsebokstav, trots att det inte är fråga om prästgårdar och kyrkobyggnader utan om namn.

Behov av lokaliserande beteckningar

Fram till riksdagsbeslutet i maj 1974 hävdade man allmänt principen att fastighetsbeteckningar även i framtiden skall vara lokaliserande på kommunal nivå. Detta framgår av utredningsbetänkande, remissyttranden, utskottsutlåtanden osv. När man 1974 frångick denna princip, uttalade civilutskottet att lokaliseringsbehovet i stället kunde tillgodoses genom att man i löpande text vid manuell hantering efter registernumret tillägger socken-, tätorts-, församlings- eller stadsdelsnamn eller liknande (CU 1974:30 s. 10).

Detta system bör alltså tillämpas i köpebrev, framställningar till myndigheter, yttranden, redogörelser, protokoll, tidningsartiklar, kungörelser osv.

Exempel (jordregisterfastigheter och sockennamn inskjutna):

Backen 5:7 i Brunflo i Östersunds kommun

Aspnäs 1:15 i Rådmansö i Norrtälje kommun

Gillberga 1:17 i Ytterenhörna i Södertälje kommun.

Exempel (kvarternamnsfastigheter och tätortsnamn inskjutna):

Eken 4 i Gränna i Jönköpings kommun

Vattumannen 1 i Norrtälje i Norrtälje kommun

Vattumannen 6 i Rimbo i Norrtälje kommun.

Sistnämnda fastighet är nu registrerad i tomtbok till jordregister, de båda övriga i stadsregister.

Om man följer det utställda förslaget till dubbelnamn, brytes logiken i sättet att i praktisk hantering erhålla lokalisering beteckningar:

jfr Rådmansö-Gillberga 1:17 i Norrtälje kommun

med Gillberga 1:17 i Ytterenhörna i Södertälje kommun

och Aspås 1:15 i Rådmansö i Norrtälje kommun.

Förslag

När man *dels* ser vad det nu utställda traktnamnsförslaget leder till, *dels* studerar vad länsstyrelsen i Gotlands län har anfört i denna sak och *dels* beaktar behovet av lokalisering beteckningar kommer man osökt fram till lösningen att de officiella beteckningarna bör ha det utseende som framgår av de nyss anförda exemplen. Därigenom blir alla de tusentals ändringarna på grund av "namnkollisioner" onödiga (gäller även Prästgården, Klockargården, Kyrkogården och liknande namn), samtidigt som man tillgodoser lokaliseringsbehovet och dessutom bevarar sockennamnen i beteckningarna. Detta skulle vara av mycket stort värde ur kulturvårdssynpunkt.

Tekniskt sett innebär förslaget att traktnamnet kommer att bestå av tre ord (Backen i Brunflo, Eken i Gränna) och att registernumret placeras närmast före ordet i. Man utökar alltså inte antalet nivåer i datamaskinens hantering av beteckningarna.

Något "borttappande" av den lokalisering delen av beteckningen behöver inte befaras, eftersom *hela* beteckningen utom registerområdesuppgiften (Backen 5:7 i Brunflo, Eken 4 i Gränna) givetvis skall införas i det fält i fastighetsbeviset som har rubriken FASTIGHETEN. Under rubriken Registerområde bör det ges besked om vad som är registerområde (alltså Östersunds kommun, Norrtälje kommun etc., inte enbart kommunnamnet).

En annan tänkbar lösning är att låta socknarna bestå som registerområden. Kommunens namn skulle därvid inte ingå i den officiella beteckningen utan noteras i de av datamaskinen producerade fastighetsbevisen i likhet med noterandet av länets namn och församlingens namn. Därmed skulle man vinna en registerområdesindelning som blir oberoende av ändringarna i kommunindelningen. Även de officiella fastighetsbeteckningarna skulle bli oberoende.

Invändningen att alla de f. d. städerna inte ingår i sockenindelningen kan bemötas med att ordet stad numera är ledigt för användning som beteckning på registerområde. Eken 4 i Gränna stad och Björken 7 i Visby stad skulle bli utmärkta beteckningar och dessutom stämma med vad som gällde officiellt fram till den 1 januari 1971 och som fortfarande torde utgöra allmänt språkbruk.

En nackdel med detta alternativ är att vissa socknar i landet måste få sina namn ändrade på grund av att samma sockennamn förekommer på mer än ett håll. F. n. utgör länets namnen särskiljande del av beteckningen (Backen 5:7 i Brunflo socken i Jämtlands län). Detta torde ej kunna behållas i ADB-registret, eftersom det skulle innebära införandet av en dyrbar femte nivå.

Hemställen

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen beslutar om ändring av riktlinjerna för fastighetsbeteckningsreformen i enlighet med ett av de båda förslag som framlagts i motionen.

Stockholm den 25 januari 1979

INGRID DIESEN (m)